

VERTAALD DOOR ...

Wie vertaalt, loopt onvermijdelijk tegen de grenzen van de taal aan. In deze rubriek presenteert een vertaler zijn of haar weerbarstigste vertaalprobleem – en de uiteindelijke oplossing.

Rien Verhoef

Wat is het grootste vertaalprobleem dat u bent tegengekomen?

Als romanvertaler stuit ik geregeld op poëziefragmenten die met het oog op hun betekenis in de verdere tekst niet onvertaald kunnen blijven. Zo kwam ik eens het Shakespeare-citaat “Youth’s a stuff will not endure” tegen. In Shakespeares *Twelfth Night* (in het Nederlands *Driekoningenavond*) zegt de nar:

Then come kiss me, sweet and twenty.
Youth’s a stuff will not endure.

Meestal spiek ik dan bij mijn ‘vakgenoot’ Burgersdijk, die in de tweede helft van de negentiende eeuw de complete Shakespeare vertaalde. Omdat het Nederlands sneller dan het Engels ouderwets aandoet, ademt zijn vertaling eenzelfde afstand tot het Nederlands van nu als de zestiende-eeuwer Shakespeare tot het huidige Engels. Maar helaas, in

Laat ons kussen, liefste, kozen,
Vóór de jonkheid henenvliedt.

maakt Shakespeares wijsheid deel uit van een doorlopende regel, terwijl ik meer een soort aforisme nodig had.

Hoe hebt u het opgelost?

De volmaakte oplossing bleek te vinden in het ‘Graf-dicht op Jonkvrouw Isabelle le Blon’ van Vondel:

Zelfs d’allergrootste vreugd,
De schoonheid en de jeugd
En kan niet lange duren.
't Moet al de dood bezuren.

Het onderstreepte stukje uit Vondels wijsheid had de ‘perfecte pasvorm’. Dat Shakespeare mogelijk zelfs Vondel had geciteerd – in zijn tijd immers een Europese beroemdheid – was een chauvinistische gedachte die gelet op de datering van *Twelfth Night* (1601-1602) en het geboortjaar van Vondel (1587) geen stand kon houden ...

Rien Verhoef (1948) vertaalde werk van onder anderen Faulkner, Nabokov en Ian McEwan. In 1982 won hij, samen met Sjaak Commandeur, de Martinus Nijhoff Vertaalprijs. In 2008 ontving hij de Vertaalprijs van het Fonds voor de Letteren. In 2013 verleende de Universiteit Leiden hem een ere-doctoraat.

Foto: Portretfoto.NU